

Brief aan PKN over afstandsmoeders en binnenlandse adoptie

De laatste tijd is er veel in het nieuws geweest over afstandsmoeders en binnenlandse adoptie. De Nederlandse staat heeft excuses gemaakt voor haar rol daarin. De kerken zijn ook actief betrokken geweest bij dit onrecht wat heeft geleid tot diepe wonden bij de getroffen. Zo ook bij een van de leden van Fonteinwerk. Tot nu toe nemen de kerken echter niet hun verantwoordelijkheid om te komen tot excuses.

Als Stuurgroep vinden we dat het landelijke kerkverband waar wij bij horen, de Protestantse Kerk in Nederland, meer zou moeten doen om zich in te zetten voor gerechtigheid, verzoening en herstel. Daarom hebben wij de volgende brief gestuurd aan het bestuur van ons landelijke kerkverband:

Aan de synode van de Protestantse Kerk in Nederland

In reactie op de reflectie van het CIO

Geliefde zusters en broeders,

Hierbij reageren we op de reflectie van het CIO op het handelen rond binnenlandse afstand en adoptie 1956-1984[\[1\]](#). Op deze reflectie is veel beroering ontstaan bij betrokkenen. Zo ook bij een lid van onze gemeente, die in 1969 binnenlands geadopteerd is vanuit een protestants-christelijk tehuis.

Met dit schrijven willen we er bij de synode op aandringen alsnog te komen met excuses, zoals gevraagd door de betrokkenen. En zoals de Anglicaanse kerk in Groot-Brittannië dat afgelopen juni wél deed. In Canada en Australië worden vergelijkbare stappen gezet.[\[2\]](#)

In de reflectie staat dat de kerken het leed erkennen en ondersteuning bieden waar mogelijk. We lezen eveneens dat ‘ook kerkelijke instellingen en organisaties een rol hebben gespeeld binnen de breed gedragen normen uit die tijd’. Het verwondert ons dat de gezamenlijke kerken wél het leed erkennen en begeleiding en ondersteuning aanbieden, maar zich blijven verschuilen achter de tijdsgeest.

Wij vinden dat we als kerk daarmee het onrecht, wat mede door invloed van de kerken plaatsvond, niet serieus genoeg nemen. De meeste kindertehuizen in Nederland werden gerund door kerkelijke instanties. De reflectie van het CIO voelt niet als erkenning maar eerder als wegkijken van onze verantwoordelijkheid voor het lijden wat kwetsbare ouders en baby's is aangedaan en waar velen van hen hun hele leven de pijnlijke wonden van ervaren.

Journalist Christel Don formuleert het treffend in het artikel ‘Erken moreel onrecht, ook als het in de tijdsgeest van toen door de beugel kon’ (NRC, 22 mei jl.)^[3]: ‘Het probleem is niet dát de tijdgeest wordt meegewogen, maar de manier waarop dat gebeurt. Eerst wordt de context opgevoerd als verklaring: zo ging dat toen, dat was de tijdgeest. Maar in de volgende stap wordt die context normatief: omdat het toen zo ging, kan er nu geen aansprakelijkheid worden vastgesteld. Oftewel: wie destijds deed wat (bijna) iedereen deed, handelde per definitie zorgvuldig genoeg. Maar begrijpen waarom iemand iets deed, is iets anders dan vaststellen dat niemand er verantwoordelijk voor was.’

Ze benadrukt ook dat de tijdsgeest helemaal niet zo eenduidig was. Er was destijds wel degelijk maatschappelijke kritiek. Deze werd alleen genegeerd. Zoals Micha de Winter (rapport Schade door Schande, juni 2025) stelt: ‘Er was niet één tijdgeest. Er waren verschillende tijdgeesten, ook toen waren er al mensen tegen het doen van afstand.’

De Stichting Verleden in Zicht en de Nederlandse Afstandsmoeders (DNA) geven in Trouw (d.d. 19 mei jl.)^[4] aan dat er geen enkel gesprek heeft plaatsgevonden met de kerken. Wil je leed erkennen, of excuses maken, dan is een relatie aangaan met slachtoffers het allerbelangrijkst, aldus Historica Nicole Immler in dit artikel. “Het proces is net zo belangrijk als de uitkomst. Dat deze vrouwen en

kinderen niet zijn gehoord door de kerken, plaatst ze in dezelfde onmondige positie als toen het onrecht hun werd aangedaan. Die verwonding wil je juist niet herhalen.”

De reflectie van het CIO brengt deze verwonding nu toch weer aan. Bij ons gemeentelid roept de reflectie veel boosheid en verdriet op, net als bij vele andere betrokkenen.

Wij vinden dat we als kerkgenootschap van de PKN meer lef en verantwoordelijkheid mogen en moeten tonen dan is gebeurd in de reflectie van het CIO. In de Bijbel wordt keer op keer benadrukt hoe belangrijk het is om ons, in navolging van God zelf, steeds weer in te zetten voor recht, gerechtigheid, vergeving, verzoening en sjalom. Daarom dringen we erop aan dat er vanuit de landelijke PKN een proces wordt gestart waarmee de getroffen en wél gezien en gediend worden. Dat begint bij zorgvuldig luisteren naar de betrokkenen. Ons gemeentelid, en ook wij als kerkbestuur, zijn van harte bereid om daarover in gesprek te gaan.

In afwachting van uw reactie,

Kerkbestuur missionaire wijkgemeente Fonteinwerk, onderdeel van de Protestantse Gemeente Harderwijk.

Secretaris, Bart ter Veen, secretaris@fonteinwerk.nl

Predikant, ds. Sjaak Biewenga, s.biewenga@fonteinwerk.nl

[1] <https://www.cioweb.nl/reflectie-van-het-cio-op-het-handelen-rond-binnenlandse-afstand-en-adoptie-1956-1984/>, laatst geraadpleegd op 7-7-2026

[2] Zie bijvoorbeeld: <https://www.nd.nl/opinie/opinie/1317789/canadese-protestanten-geven-nederlandse-kerk-goed-voorbeeld-h>

[3] <https://www.nrc.nl/nieuws/2026/05/22/erken-moreel-onrecht-ook-als-het-in-de-tijdgeest-van-toen-door-de-beugel-kon-a4927174>

[4] <https://www.trouw.nl/binnenland/kerken-erkennen-leed-van-afstandsmoeders-en-kinderen-maar-zien-geen-reden-voor-sorry~b2166983/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>